

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie **T. G. (G.)**

o przestępstwo z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

na posiedzeniu bez udziału stron

w dniu 10 maja 2024 r., w Izbie Karnej

po rozpoznaniu zażalenia skazanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy

z dnia 12 lutego 2024 r., sygn. akt IV Ka 354/23

o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku z dnia 9 listopada 2023 roku, sygn. akt IV Ka 354/23 wraz z uzasadnieniem na podstawie art. 437 § 2 k.p.k.

postanowił:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę w przedmiocie przywrócenia terminu przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy.

[PGW]

UZASADNIENIE

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 12 lutego 2024 r., sygn. akt IV Ka 354/23 odmówiono skazanemu przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku z dnia 9 listopada 2023 roku, sygn. akt IV Ka 354/23 wraz z uzasadnieniem.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył T. G., zarzucając naruszenie art. 126 § 1 k.p.k., art. 6 k.p.k. w zw. z art. 117 k.p.k. w zw. z art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k. poprzez niezawiadomienie przyznanego mu m. in. do sporządzenia wniosku o przywrócenie terminu obrońcy i rozpoznanie wyłącznie osobistego, niedoprecyzowanego i nieprofesjonalnego wniosku strony, co naruszyło prawo do obrony skazanego.

Podnosząc powyższy zarzut wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie skazanego w zakresie naruszenia prawa do obrony okazało się zasadne i skutkowało uchyleniem zaskarżonego postanowienia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania.

W zaistniałych na gruncie niniejszej sprawy zaszłościach procesowych dostrzec trzeba, że postępowanie w przedmiocie przywrócenia terminu zainicjowane zostało wnioskiem skazanego z dnia 3 stycznia 2024 roku (k. 493 akt sprawy). Równocześnie skazany wniósł o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu celem fachowego sporządzenia wniosku o przywrócenie terminu. Zarządzeniem z dnia 16 stycznia 2024 roku postulat skazanego został uwzględniony poprzez wyznaczenie mu obrońcy z urzędu w osobie adw. E. C. do dokonania określonej czynności procesowej, tj. złożenia wniosku o przywrócenie terminu (k. 498 akt sprawy). Mimo jednak niezłożenia owego wniosku przez wyznaczonego w tym właśnie celu obrońcę, sąd okręgowy wyznaczył posiedzenie i rozpoznał osobisty wniosek skazanego, orzekając o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku z dnia 9 listopada 2023 roku, sygn. akt IV Ka 354/23, wraz z uzasadnieniem (k. 556 akt sprawy).

Na tle powyższego należy zauważyć, że skoro w przypadku nadzwyczajnych środków zaskarżenia (kasacji, wznowienia postępowania karnego) obrońca z urzędu jest uprawniony do odstąpienia od konieczności wnoszenia środka zaskarżenia, jeżeli nie stwierdza podstaw do wniesienia kasacji lub wniosku o wznowienie postępowania (art. 84 § 3 k.p.k.), to oznacza to, że w przypadku np. apelacji nie dysponuje on tego typu swobodą decyzyjną w zakresie kształtowania strategii obrony i możliwością odstąpienia od wniesienia środka odwoławczego (A.

Bojańczyk, Czy obrońca z urzędu może odmówić oskarżonemu sporządzenia i wniesienia apelacji, uzasadniając to brakiem podstaw do sporządzenia środka odwoławczego? *Palestra* 7-8/2013, s. 243). Podobnie adwokaci wyznaczani obrońcami z urzędu w trybie przepisu art. 80a § 2 k.p.k. (odpowiednio art. 78 § 1a k.p.k.) są zobowiązani do wykonania określonej czynności procesowej w postępowaniu sądowym (zob. A. Bojańczyk, Czy decyzja o wyznaczeniu obrońcy z urzędu zawsze w sposób kompletny określa zakres jego obowiązków procesowych?, *Palestra* 4/2016, s. 137). Przyznany zatem T. G. obrońca nie posiadał swobody decyzyjnej odnośnie do złożenia wniosku o przywrócenie terminu, ale był obowiązany do dokonania czynności, do spełnienia której został wyznaczony. Skoro powszechnie przyjmuje się, iż organ procesowy, który wyznaczył obrońcę, jest uprawniony do badania prawidłowego wykonania obowiązków w ramach zagwarantowania stronie prawa do skutecznej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w zakresie wynikającym z art. 84 § 3 k.p.k. (zob. postanowienia SN z dni: 22 listopada 2012 r., V KZ 73/12, KZS 2013/2, poz. 37; 15 czerwca 2010 r., V KZ 21/10, OSNwSK 2010/1239), to nie może budzić wątpliwości, iż winien to uczynić także w sytuacji wyznaczenia obrońcy na podst. art. 78 § 1a k.p.k.

W kontekście powyższego warto przytoczyć także orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, gdzie stwierdza się, iż konwencja (EKPCz) została wprowadzona dla zagwarantowania praw, które nie są teoretyczne lub iluzoryczne, lecz praktyczne i efektywne. Samo wyznaczenie obrońcy nie zapewnia należytej pomocy ponieważ prawnik wyznaczony dla celów udzielenia pomocy może umrzeć, poważnie zachorować, nie mieć możliwości działania lub nie wykonywać swoich obowiązków. Jeżeli organy procesowe zostaną poinformowane o takiej sytuacji, muszą one bądź zmienić go, bądź spowodować wykonywanie przez niego obowiązków. Trybunał podkreślił też, że wyznaczenie obrońcy z urzędu samo w sobie nie zapewnia efektywności pomocy udzielanej oskarżonemu (Artico przeciwko Włochom, wyrok z dnia 13 maja 1980 r., Series A 37; Imbrioscia przeciwko Szwajcarii, wyrok z dnia 24 listopada 1993 r., Series A 275; Kamasiński przeciwko Austrii, wyrok z dnia 19 grudnia 1989 r., Series A 168). Punktu widzenia, że organy procesowe nie mogą kontrolować rzetelności obrońcy z urzędu, nie da

się obronić w kontekście interpretacji przez organy strasburskie art. 6 ust. 3 lit. c EKPCz. Oczywiście ewentualne działania będą podejmowane zwykle wskutek informacji pochodzących od oskarżonego, tym niemniej nie da się wykluczyć działań przeprowadzonych *ex officio*, jeśli sąd dostrzeże, że obrońca w sposób rażący narusza swoje obowiązki (A. Lach, Glosa do postanowienia SN z dnia 17 września 2008 r., III KZ 94/08, LEX/el. 2008).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy uznać trzeba, że wprawdzie sąd zapewnił skazanemu T. G. pomoc prawną poprzez wyznaczenie mu obrońcy do sporządzenia wniosku o przywrócenie terminu, jednak pomoc ta okazała się wyłącznie formalna, a w rzeczywistości wręcz iluzoryczna. Sąd całkowicie zaniechał wyjaśnienia dlaczego nie został przez obrońcę złożony wniosek, do której to czynności obrońca został wyznaczony. Takie działanie sądu niewątpliwie naruszyło prawo do obrony skazanego, albowiem realnie pozbawiło go możliwości efektywnego działania przy pomocy przyznanego mu obrońcy, mimo iż potrzebę taką dostrzeżono, przyznając mu wcześniej fachową pomoc do sporządzenia rzeczzonego wniosku. Ten właśnie element działania sądu I instancji trafnie skarżący zakwestionował w osobistym zażaleniu.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd okręgowy ustali powód braku złożenia przez obrońcę wniosku o przywrócenie terminu, a następnie doprowadzi do zapewnienia skutecznej obrony skazanemu w niniejszym postępowaniu. Dopiero wówczas w prawidłowy sposób będzie w stanie ocenić zasadność wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku z dnia 9 listopada 2023 roku, sygn. akt IV Ka 354/23, wraz z uzasadnieniem.

[PGW]

[ms]